

Міністерство освіти і науки України
Волинський національний університет імені Лесі Українки

Кафедра кримінального правосуддя та правоохоронної діяльності

Старко О.Л., Крикунов О.В.

Організація роботи слідчого

*Методичні рекомендації щодо
підготовки до практичних занять
для здобувачів освіти 4 курсу
денної форми навчання
спеціальність Д 8 Право*

Волинський національний університет
імені Лесі Українки

2025

УДК 343.2(477)(073)

ББК 67.408.0(4УКР)р30-2

С 77

К 82

*Рекомендовано до друку науково-методичною радою
Волинського національного університету імені Лесі Українки (Протокол № від
2025 р.)*

Рецензенти: Крисюк Ю. П. - доцент кафедри теорії та історії держави і права та порівняльного права, кандидат юридичних наук, доцент

Старко О.Л., Крикунов О.В.

С 77 Організація роботи слідчого: метод. реком. щодо підгот. до практичн. занять для здобувачів освіти 4 курсу денної форми навчання (*спеціальність Д 8 Право*). Луцьк: Волинс. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2025. 55с.

Методичні рекомендації містять плани практичних занять, завдання, задачі, глосарій, перелік законодавства, навчальної літератури, інтернет-ресурсів до освітнього компонента.

УДК 343.2(477)(073)

ББК 67.408.0(4УКР)р30-2

© Старко О.Л., Крикунов О.В. 2025

ЗМІСТ

1. Вступ.....	4
2. Плани практичних занять.....	6
3. Задачі.....	19
4. Глосарій.....	45
5. Рекомендоване законодавство, навчальна література та інтернет-ресурси.....	51

Вступ

Вивчення ВОК “Організація роботи слідчого” спрямоване на отримання знань щодо організації діяльності слідчих підрозділів, їх структури, службової діяльності слідчого, особливостей організації взаємодії на місці вчинення окремих видів кримінальних правопорушень, взаємодії слідчого з оперативними підрозділами, а також поглиблення знань положень кримінального процесуального законодавства щодо алгоритму дій слідчого на початку досудового розслідування, при проведенні слідчих (розшукових) та негласних (розшукових) дій, при застосуванні заходів забезпечення кримінального провадження, при призначенні експертиз на досудовому провадженні, на стадії зупинення та закінчення досудового розслідування.

Предметом вивчення ВОК є діяльність органів досудового розслідування, спрямована на забезпечення швидкого, повного та неупередженого здійснення кримінального провадження, забезпечення охорони та захисту прав залучених до нього фізичних та юридичних осіб, прийняття законних, обґрунтованих та справедливих процесуальних рішень та їх виконання відповідно до приписів кримінального процесуального права України.

Важливу роль у засвоєнні основних положень щодо організації роботи слідчого відіграють практичні заняття. Мета практичних занять – це постановка та дискусійне обговорення найактуальніших питань курсу, вирішення ситуаційних завдань, задач, опрацюванням окремих тем у вигляді рефератів, доповідей, співдоповідей.

Практичні заняття проводяться по основних питаннях курсу. Під час підготовки до практичних занять студентам потрібно вивчити відповідні законодавчі та інші нормативні акти, які зазначені у навчальних завданнях. Джерелом потрібної для підготовки до заняття інформації є підручники, навчальні посібники, конспект лекцій, а з питань, що викликає підвищений інтерес – додаткова література.

При підготовці відповідей на питання, що містяться у завданнях, необхідно виробляти навички самостійної роботи з нормативним матеріалом. Слід використовувати також рекомендовану спеціальну літературу.

Підготовленість здобувача освіти до заняття засвідчується наявністю у нього конспекту, в якому цитуються положення нормативних актів, дається письмове вирішення практичних ситуацій. Відсутність конспекту свідчить про те, що здобувач освіти не готовий до заняття, і є підставою для виставлення йому незадовільної оцінки.

Даючи відповідь на питання, здобувач освіти повинен викласти суть питання, запропонувати своє вирішення і обґрунтувати його. З дозволу науково-педагогічного працівника інші здобувачі освіти доповнюють доповідача або висловлюють свої точки зору. Під час вирішення ситуаційних завдань та задач здобувач повинен обґрунтувати свою відповідь, посиляючись на відповідні нормативно-правові акти.

У кінці обговорення науково-педагогічний працівник підсумовує його результати, висвітлює позитивні сторони і недоліки відповідей, виставляє оцінки у електронний журнал.

Плани практичних занять

Практичне заняття 1. Тема: Слідчі підрозділи Національної поліції України (2 год.)

План

1. Поняття, структура, правова основа діяльності слідчих підрозділів Національної поліції України.
2. Завдання та функції органів досудового розслідування.
3. Повноваження керівників слідчих підрозділів органів Національної поліції України.

Виконати завдання:

1. Дати визначення понять: слідчі підрозділи, Національна поліція України, досудове розслідування, Головне слідче управління Національної поліції, слідчі управління, слідчі відділи.
2. Охарактеризувати основні положення Закону України «Про Національну поліцію».
3. Охарактеризувати основні положення Наказу МВС України від 6 липня 2017 року № 570 «Про організацію діяльності органів досудового розслідування Національної поліції України».

Рекомендована література:

1. Конституція України: Закон від 28.06.1996 року № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України. Відомості Верховної Ради Української РСР. 1984. додаток до № 51. Ст. 1122.
3. Кримінальний кодекс України: Закон України. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 25-26. Ст. 131.

4. Про Національну поліцію: *Закон України*. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 40-41. Ст. 379.

5. Про затвердження Положення про Національну поліцію: *Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 р. № 877*. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/877-2015-%D0%BF>

6. Про затвердження Положення про Міністерство внутрішніх справ України: *Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 р. № 878*. Офіційний вісник України. 2014. № 72. Ст. 2026.

7. Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні: *Наказ МВС України від 07 липня 2017 р. № 575*. URL: <http://document.ua/proorganizaciyu-vzaemodiyi-organiv-dosudovogo-rozsliduvannj-doc119907.html>

8. Про організацію діяльності органів досудового розслідування Національної поліції України: *Наказ МВС України від 06 липня 2017 року № 570*. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0918-17>

9. Кримінальне переслідування на досудових стадіях: *монографія* / Г. В. Остафійчук. Х. : Діса плюс, 2013. 222 с.

10. Кримінальне процесуальне право України: *навч. посіб.* / К. В. Беляєва, А. М. Бірюкова, В. І. Бояров, В. Г. Гончаренко, С. В. Гончаренко; ред.: В. Г. Гончаренко, В. А. Колесник; Акад. адвокатури України. К. : Юстініан, 2014. 573 с.

Практичне заняття 2. Тема: Організація службової діяльності слідчого (2 год.)

План

1. Права і обов'язки слідчих, гарантії їх процесуальної незалежності.

2. Повноваження слідчого-працівника організаційно-методичного підрозділу, слідчого-криміналіста.
3. Повноваження спеціаліста-криміналіста, помічника слідчого.
4. Планування, аналітична, методична, статистична робота слідчих підрозділів.
5. Організація роботи слідчих управлінь.
6. Організація роботи слідчих відділів.

Рекомендована література:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення: *Закон України*. Відомості Верховної Ради Української РСР. 1984. додаток до № 51. Ст. 1122.
3. Кримінальний кодекс України: *Закон України*. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 25-26. Ст. 131.
4. Про Національну поліцію: *Закон України*. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 40-41. Ст. 379.
5. Про затвердження Положення про Національну поліцію: *Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 р. № 877*. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/877-2015-%D0%BF>
6. Про затвердження *Положення про Міністерство внутрішніх справ України: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 р. № 878*. Офіційний вісник України. 2014. № 72. Ст. 2026.
7. Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні: *Наказ МВС України від 07 липня 2017 р. № 575* URL:

<http://document.ua/proorganizaciyu-vzaemodiyi-organiv-dosudovogo-rozsliduvannj-doc119907.html>

8. Про організацію діяльності органів досудового розслідування Національної поліції України: *Наказ МВС України від 06 липня 2017 року № 570*. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0918-17>

9. Кримінальне переслідування на досудових стадіях: *монографія* / Г. В. Остафійчук. Х. : Діса плюс, 2013. 222 с.

10. Кримінальне процесуальне право України: *навч. посіб.* / К. В. Беляєва, А. М. Бірюкова, В. І. Бояров, В. Г. Гончаренко, С. В. Гончаренко; ред.: В. Г. Гончаренко, В. А. Колесник; Акад. адвокатури України. К. : Юстініан, 2014. 573 с.

11. Кримінальний процес: підручник / [Л.Д. Удалова, В.В. Рожнова, Д.П. Письменний та ін.]; за заг. ред. Д.П. Письменного, Л.Д. Удалової,. Київ: Центр учбової літератури, 2022. 780 с.

Практичне заняття 3. Тема: Організація службової діяльності слідчого (2 год.)

План

1. Алгоритм дій працівників поліції на початку досудового розслідування.

2. Організація діяльності органів Національної поліції у разі надходження інформації про кримінальні правопорушення.

3. Організація діяльності слідчо-оперативної групи на місці вчинення кримінального правопорушення.

4. Забезпечення виїзду та прибуття слідчо-оперативної групи у разі надходження інформації про кримінальне правопорушення.

5. Процесуальний порядок, організація та тактика проведення огляду місця події.

Вирішити задачі – 1, 2, 3

Рекомендована література:

1. Про Національну поліцію: *Закон України*. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 40-41. Ст. 379.

2. Про організацію діяльності органів досудового розслідування Національної поліції України: *Наказ МВС України від 06 липня 2017 року № 570*. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0918-17>

3. Про затвердження Інструкції з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України: *Наказ МВС України від 27.04.2020 р. № 357*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0443-20#n7>

4. Алгоритм дій працівників ОВС на стадіях розслідування за новим КПК України. Київ: ГСУ МВС України, 2013. 157 с. URL: <https://i.twirpx.link/file/985680>

5. Басиста І. В. Прийняття і використання рішень слідчого на стадії досудового розслідування : *монографія*. Івано-Франківськ, 2011. 532 с.

6. Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення : *матеріали постійно діючого наук.-практ. семінару* (м. Харків, 26 жовт. 2018 р.) / редкол.: М. В. Членов (голов. ред.), Л. М. Леженіна (заст. голов. ред.), О. В. Косьмін. Харків : Право, 2018. Вип. 10 (ювіл.). 306 с.

7. Досудове розслідування: *навч. посібник* / Р. І. Благута, А.-М. Ю. Ангеленюк, Ю. В. Гуцуляк та ін., за заг. Ред. Ю. А. Комісарчук та А. Я. Хитри. Львів: ЛьвДУВС, 2019. 600 с.

8. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях / Л.Д. Удалова та ін. 4- те вид, перероблене і доповнене. Київ: КНТ, 2016. 269 с.

9. Молдован В. В., А.В., Кацавець Р.С. Кримінальний процес України: *Лекції. Процесуальні документи*. 2-ге вид., із змін, та лоповн. : Алерта, 2016. 360 с.
10. Кримінальне переслідування на досудових стадіях: *монографія* / Г. В. Остафійчук. Х. : Диска плюс, 2013. 222 с.
11. Кримінальне процесуальне право України: *навч. посіб.* / К. В. Беляєва, А. М. Бірюкова, В. І. Бояров, В. Г. Гончаренко, С. В. Гончаренко; ред.: В. Г. Гончаренко, В. А. Колесник; Акад. адвокатури України. К. : Юстініан, 2014. 573 с.
12. Кримінальний процес: підручник / [Л.Д. Удалова, В.В. Рожнова, Д.П. Письменний та ін.]; за заг. ред. Д.П. Письменного, Л.Д. Удалової,. Київ: Центр учбової літератури, 2022. 780 с.

Дайте відповіді на питання:

1. Вкажіть склад СОГ, яка виїжджає на дорожньо-транспортні пригоди (далі - ДТП) зі смертельними наслідками, в обов'язковому порядку включається:

Вирішення ситуаційних завдань.

Ситуаційне завдання 1.

На лінію «102» надійшло повідомлення про те, що у міському парку відбувається бійка, у якій бере участь понад п'ятнадцять озброєних холодною зброєю. За інформацією є постраждалі серед учасників бійки та прохожі.

Вкажіть яким має бути склад СОГ. Охарактеризуйте алгоритм дій членів СОГ у такій ситуації.

Ситуаційне завдання 2.

До чергової частини надійшло повідомлення про пограбування будинку та господарської будівлі від власника.

Вкажіть склад СОГ? Які основні завдання СОГ, яка виїхала на місце події? У чому полягають особливості вилучення на місці події речей та документів? У

чому полягають особливості взаємодії на місці пригоди спеціаліста-криміналіста та слідчого?

Практичне заняття 4. Тема: Алгоритм дій працівників слідчих підрозділів Національної поліції при здійсненні заходів забезпечення кримінального провадження (2 год.)

План

1. Виклик слідчим і привід. Накладення грошового стягнення.
2. Тимчасове обмеження у користуванні спеціальним правом. Відсторонення від посади.
3. Тимчасовий доступ до речей і документів. Тимчасове вилучення майна.
4. Арешт майна.

Вирішити задачі - 4,5,6,7

Рекомендована література:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: *Закон України* від 13 квітня 2012 р. URL: <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>
2. Про організацію діяльності органів досудового розслідування Національної поліції України: *Наказ МВС України* від 06 липня 2017 року № 570. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0918-17>
3. Алгоритм дій працівників ОВС на стадіях розслідування за новим КПК України. Київ: ГСУ МВС України, 2013. 157 с. URL: <https://i.twirpx.link/file/985680>
4. Досудове розслідування: *навч. посібник* / Р. І. Благута, А.М. Ю. Ангеленюк, Ю. В. Гуцуляк та ін., за заг. ред. Ю. А. Комісарчук та А. Я. Хитри. Львів: ЛьвДУВС, 2019. 600 с.

5. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях / Л.Д. Удалова та ін. 4- те вид, перероблене і доповнене. Київ: КНТ, 2016. 269 с.

6. Кримінальне переслідування на досудових стадіях: *монографія* / Г. В. Остафійчук. Х. : Діса плюс, 2013. 222 с.

7. Кримінальне процесуальне право України: *навч. посіб.* / К. В. Беляєва, А. М. Бірюкова, В. І. Бояров, В. Г. Гончаренко, С. В. Гончаренко; ред.: В. Г. Гончаренко, В. А. Колесник; Акад. адвокатури України. К. : Юстініан, 2014. 573 с.

8. Кримінальний процес: підручник / [Л.Д. Удалова, В.В. Рожнова, Д.П. Письменний та ін.]; за заг. ред. Д.П. Письменного, Л.Д. Удалової, Київ: Центр учбової літератури, 2022. 780 с.

Практичне заняття 5. Тема: Алгоритм дій працівників слідчих підрозділів Національної поліції України при здійсненні заходів забезпечення кримінального провадження (2 год.)

План

1. Особисте зобов'язання.
2. Особиста порука.
3. Домашній арешт.
4. Застава.
5. Тримання під вартою.
6. Затримання особи.

Вирішити задачі - 6, 7

Рекомендована література:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: *Закон України* від 13 квітня 2012 р. URL: <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>

2. Про організацію діяльності органів досудового розслідування Національної поліції України: *Наказ МВС України* від 06 липня 2017 року № 570. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0918-17>
3. Алгоритм дій працівників ОВС на стадіях розслідування за новим КПК України. Київ: ГСУ МВС України, 2013. 157 с. URL: <https://i.twirpx.link/file/985680>
4. Досудове розслідування: *навч. посібник* / Р. І. Благута, А.М. Ю. Ангеленюк, Ю. В. Гуцуляк та ін., за заг. ред. Ю. А. Комісарчук та А. Я. Хитри. Львів: ЛьвДУВС, 2019. 600 с.
5. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях / Л.Д. Удалова та ін. 4- те вид, перероблене і доповнене. Київ: КНТ, 2016. 269 с.
6. Кримінальне переслідування на досудових стадіях: *монографія* / Г. В. Остафійчук. Х. : Діса плюс, 2013. 222 с.
7. Кримінальне процесуальне право України: *навч. посіб.* / К. В. Беляєва, А. М. Бірюкова, В. І. Бояров, В. Г. Гончаренко, С. В. Гончаренко; ред.: В. Г. Гончаренко, В. А. Колесник; Акад. адвокатури України. К. : Юстініан, 2014. 573 с.

Практичне заняття 6. Тема: Алгоритм дій працівників слідчих підрозділів Національної поліції при підготовці та проведенні слідчих (розшукових) дій (2 год.)

1. Дії слідчого при підготовці та проведенні допиту свідка.
2. Дії слідчого при підготовці та проведенні допиту потерпілого.
3. Дії слідчого при підготовці та проведенні допиту підозрюваного, обвинуваченого.

4. Дії слідчого при підготовці та проведенні допиту неповнолітнього підозрюваного (обвинуваченого).

5. Дії слідчого при підготовці та проведенні пред'явлення особи, речей для впізнання.

Вирішити задачі – 8-14, 16

Рекомендована література:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: *Закон України* від 13 квітня 2012 р. URL: <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>

2. Про організацію діяльності органів досудового розслідування Національної поліції України: *Наказ МВС України* від 06 липня 2017 року № 570. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0918-17>

3. Алгоритм дій працівників ОВС на стадіях розслідування за новим КПК України. Київ: ГСУ МВС України, 2013. 157 с. URL: <https://i.twirpx.link/file/985680>

4. Досудове розслідування: *навч. посібник* / Р. І. Благута, А.М. Ю. Ангеленюк, Ю. В. Гуцуляк та ін., за заг. ред. Ю. А. Комісарчук та А. Я. Хитри. Львів: ЛьВДУВС, 2019. 600 с.

5. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях / Л.Д. Удалова та ін. 4- те вид, перероблене і доповнене. Київ: КНТ, 2016. 269 с.

6 Кримінальне переслідування на досудових стадіях: *монографія* / Г. В. Остафійчук. Х. : Діса плюс, 2013. 222 с.

7. Кримінальне процесуальне право України: *навч. посіб.* / К. В. Беляєва, А. М. Бірюкова, В. І. Бояров, В. Г. Гончаренко, С. В. Гончаренко; ред.: В. Г. Гончаренко, В. А. Колесник; Акад. адвокатури України. К. : Юстініан, 2014. 573 с.

Практичне заняття 7. Тема: Алгоритм дій працівників слідчих підрозділів Національної поліції при підготовці та проведенні слідчих (розшукових) дій (2 год.)

План

1. Дії слідчого при підготовці та проведенні обшуку. Клопотання про обшук.
2. Дії слідчого при підготовці та проведенні проникнення до житла чи іншого володіння особи.
3. Дії слідчого при підготовці та проведенні огляду трупа, транспортного засобу.
4. Дії слідчого при підготовці та проведенні слідчого експерименту.
5. Дії слідчого при підготовці та проведенні освідування особи.
6. Дії слідчого при підготовці та проведенні огляду предметів (речей та документів). Тимчасове вилучення майна. Арешт майна.

Вирішити задачі – 15, 17, 18, 19, 20,

Рекомендована література:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: *Закон України* від 13 квітня 2012 р. URL: <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>
2. Про організацію діяльності органів досудового розслідування Національної поліції України: *Наказ МВС України* від 06 липня 2017 року № 570. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0918-17>
3. Алгоритм дій працівників ОВС на стадіях розслідування за новим КПК України. Київ: ГСУ МВС України, 2013. 157 с. URL: <https://i.twirpx.link/file/985680>
4. Досудове розслідування: *навч. посібник* / Р. І. Благута, А.М. Ю. Ангеленюк, Ю. В. Гуцуляк та ін., за заг. ред. Ю. А. Комісарчук та А. Я. Хитри. Львів: ЛьвДУВС, 2019. 600 с.

4. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях / Л.Д. Удалова та ін. 4- те вид, перероблене і доповнене. Київ: КНТ, 2016. 269 с.

5. Кримінальне переслідування на досудових стадіях: *монографія* / Г. В. Остафійчук. Х. : Діса плюс, 2013. 222 с.

6. Кримінальне процесуальне право України: *навч. посіб.* / К. В. Беляєва, А. М. Бірюкова, В. І. Бояров, В. Г. Гончаренко, С. В. Гончаренко; ред.: В. Г. Гончаренко, В. А. Колесник; Акад. адвокатури України. К. : Юстініан, 2014. 573 с.

Практичне заняття 8. Тема: Алгоритм дій слідчого при підготовці та проведенні негласних слідчих (розшукових) дій (2 год.)

План

1. Дії слідчого при підготовці та проведенні аудіо-, відеоконтролю особи.
2. Дії слідчого при підготовці та проведенні накладення арешту на кореспонденцію, огляду і виїмки кореспонденції.
3. Дії слідчого при підготовці та проведенні зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж, зняття інформації з електронних інформаційних систем.
4. Дії слідчого при підготовці та проведенні обстеженні публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи.
5. Дії слідчого при підготовці та проведенні устанавлення місцезнаходження радіоелектронного засобу, спостереженні за особою, річчю або місцем.
6. Дії слідчого при підготовці та проведенні аудіо-, відеоконтролю місця, контролю за вчиненням злочину

Дайте відповідь на питання:

1. Організаційно-тактичні форми взаємодії оперативних підрозділів зі слідчими під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій. Відповідно до ч.1 ст. 246 КПК України негласні слідчі (розшук

Рекомендована література:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: *Закон України* від 13 квітня 2012 р. URL: <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>

2. Про організацію діяльності органів досудового розслідування Національної поліції України: *Наказ МВС України* від 06 липня 2017 року № 570. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0918-17>

3. Алгоритм дій працівників ОВС на стадіях розслідування за новим КПК України. Київ: ГСУ МВС України, 2013. 157 с. URL: <https://i.twirpx.link/file/985680>

4. Досудове розслідування: *навч. посібник* / Р. І. Благута, А.М. Ю. Ангеленюк, Ю. В. Гуцуляк та ін., за заг. ред. Ю. А. Комісарчук та А. Я. Хитри. Львів: ЛьвДУВС, 2019. 600 с.

5. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях / Л.Д. Удалова та ін. 4- те вид, перероблене і доповнене. Київ: КНТ, 2016. 269 с.

6. Кримінальне переслідування на досудових стадіях: *монографія* / Г. В. Остафійчук. Х. : Діса плюс, 2013. 222 с.

7. Кримінальне процесуальне право України: *навч. посіб.* / К. В. Беляєва, А. М. Бірюкова, В. І. Бояров, В. Г. Гончаренко, С. В. Гончаренко; ред.: В. Г. Гончаренко, В. А. Колесник; Акад. адвокатури України. К. : Юстініан, 2014. 573 с.

ЗАДАЧІ

1. 23 лютого 2017 р. о 4 год. 30 хв. до міськвідділу поліції надійшло телефоном повідомлення про те, що в універмаг на вул. Топольній проникли злодії. В результаті проведеного огляду місця події у присутності понятих було встановлено, що невідомі особи дійсно проникли в магазин, товари розкидано на підлозі, касовий апарат відкрито, що занесли до протоколу. В цей же день в універмазі була призначена ревізія, відібрані пояснення від директора магазину.

Повернувшись у міськвідділ, слідчий доповів про подію начальнику слідчого відділу і висловив міркування, що до закінчення ревізії вносити запис до Єдиного реєстру досудових розслідувань не буде, оскільки ще невідомо: чи буде встановлена недостача товарів, на яку суму, як кваліфікувати злочин. Начальник слідчого відділу вказав, що є як привід, так і законна підстава для початку досудового розслідування. Необхідну інформацію можна буде встановлювати у ході розслідування, відповідно до чого можна змінити запис в ЄРДР.

1. Що буде виступати джерелом інформації про крадіжку? Які привід та підстава для початку розслідування наведено у задачі?

2. Чи можна було проводити огляд, відбирати пояснення, призначати ревізію за умовами задачі?

3. Оцініть законність та обґрунтованість позицій слідчого та начальника слідчого відділення.

2. 16-річна Левчик О.М. та 13-річна Кравець Л.Д. побачили вдень на подвір'ї громадянки Макухи розквітлі тюльпани. В 23 год. цього ж дня вони, переконавшись, що їх ніхто не бачить, перелізли через паркан та почали викопувати цибулини квітів з метою їх привласнити. Господиня побачила через вікно сторонніх на своєму подвір'ї і викликала поліцію. Наряд, що негайно прибув за викликом, застав Левчик О.М. та Кравець Л.Д. на грядці із 2-ма викопаними

рослинами у сумці. Їх разом із поличним було затримано, доставлено до райвідділу поліції, де вони щиро розкаялись та повідомили про свої дії, що було зафіксовано у протоколі прийняття явки з повинною. На цій підставі щодо Левчик О.М. та Кравець Л.Д. було розпочато розслідування замаху на крадіжку згідно із ч.3 ст.15, ч.2 ст.185 КК.

1. Як слід кваліфікувати вказане правопорушення? Чи не є діяння затриманих малозначним згідно із КК, КпАП України?
2. Чи була в описаній ситуації підстава для початку розслідування?
3. Оцініть законність рішення щодо наведеної ситуації.

3. Громадянин Кандиба 1 квітня 2017 р. звернувся із письмовою заявою до слідчого Петренка, що його сусіди Баранчуки намагалися його вбити психотронною зброєю через телевізор у його квартирі. Присутній при цьому інший слідчий Цап запитав у Кандиби, чи не звертався він із аналогічною заявою минулого року. Кандиба відповів, що тоді аналогічний замах на вбивство вчинили інші сусіди Омеляники, які злякалися і передали зброю родині Баранчуків.

Цап витягнув із свого стола довідку із психоневрологічної лікарні, в якій було вказано, що Кандиба перебуває на обліку із діагнозом маніакально-депресивний синдром із манією переслідування, постанову про закриття провадження по факту замаху на вбивство за відсутністю події злочину (п.1 ч.1 ст.284 КПК) на підставі першої заяви Кандиби.

Слідчий Петренко склав мотивовану постанову про відмову розпочати розслідування за заявою Кандиби від 1 квітня 2017 р. Кандиба вказав, що хоче подати скаргу на цю постанову слідчого. Петренко відповів, що таке оскарження КПК не передбачене.

1. Оцініть законність та обґрунтованість дій слідчого щодо відмови розпочати розслідування.
2. Чи міг Кандиба подати скаргу на бездіяльність слідчого?

4. Остапчук і Олійник протягом трьох місяців спільно вчинили 10 крадіжок майна громадян з проникненням у житло в Хмельницькому, Вінниці, Києві. У Києві при спробі винести викрадене з квартири їх було затримано.

1. Визначте предметну та територіальну підслідність кримінального провадження щодо підозрюваних.

У зошиті складіть класифікацію видів підслідності (ч.5 ст. 36, ст. 216 КПК)

5. О 18 год.10 хв. Петров був затриманий в приміщенні супермаркету при спробі викрасти ювелірні прикраси із відділу подарунків, опираючися охоронцям, він почав бити вітрини. Присутній при цьому Василько, скориставшись ситуацією, заховав у одязі декілька прикрас, однак також був затриманий. Щодо Петрова та Василька було розпочато розслідування по факту замаху на крадіжку, вчинену групою осіб.

Під час розслідування Василько, який знаходився на волі, втік. Тому слідчий вирішив оголосити його в розшук, справу щодо нього виділити в окреме провадження і зупинити до встановлення місця його знаходження згідно із ст. 280 КПК.

1. Чи була підстава об'єднувати провадження в наведеній ситуації?

2. Чи була підстава для виділення провадження щодо Василька в наведеній ситуації?

6. 1 січня 2024 р. гр.-на Іваненка було повідомлено про підозру у вчиненні злочину, кваліфікованого за ч.3 ст.185 КК (карається позбавленням волі на строк від трьох до шести років). У ході розслідування 1 лютого 2024 р. злочин було перекваліфіковано на ч. 2 ст.185 КК (карається арештом на строк від трьох до шести місяців або обмеженням волі на строк до п'яти років або позбавленням волі на той самий строк). Станом на 29 лютого 2024 р. завершити розслідування не

вдалося, тому слідчий повідомив прокурора про продовження строку розслідування ще на 60 днів.

1. Коли закінчується строк досудового слідства у цьому провадженні?

2. Як має діяти слідчий, якщо строк слідства закінчується, а злочин не розкритий?

3. Складіть схему щодо строків дізнання та слідства, їх продовження (ст. 219, 294 КПК).

7. 27 листопада 2017 року розпочато кримінальне провадження щодо Шмарова, Курасова і Назарова за ч. 4 ст. 185 КК України (карається позбавленням волі на строк від восьми до п'ятнадцяти років із конфіскацією майна). 27 грудня 2017 року слідчим було виділено в окреме провадження розслідування щодо неповнолітнього Назарова, оскільки було встановлено тиск з боку дорослих співучасників. Назаров подав скаргу на виділення провадження до прокурора, оскільки це рішення із ним не погоджували.

1. Які підстави для виділення кримінального провадження? Чи була підстава для цього за умовами задачі? Чи можна оскаржити виділення провадження?

2. З якого моменту слід рахувати строк досудового слідства у виділеній кримінальній справі?

8. Захисник Петрович 10 лютого 2017 р. подав слідчому клопотання про допит як свідка громадянина Івашка, просив дозволити бути присутнім на допиті і дозволити вести звукозапис на диктофон. Слідчий вказане клопотання вирішив 15 лютого 2013 р., допит свідка Івашка призначив на 17 лютого, дозволив присутність захисника, здійснення звукозапису не дозволив, посилаючись на забезпечення таємниці розслідування. Однак вказав, що допит буде фіксуватися на звукозапис самим слідчим.

Потерпілий 12 лютого 2017 р. подав слідчому клопотання про надання для ознайомлення акту ревізії, в якому встановлено розмір завданої злочином шкоди. Слідчий 13 лютого усно відмовив у задоволенні клопотання. Потерпілий оскаржив відмову слідчого до слідчого судді.

1. Оцініть законність і обґрунтованість дій слідчого щодо клопотання захисника.

2. Чи відповідає КПК посилення на збереження таємниці слідства?

3. Чи відповідають КПК дії слідчого щодо клопотання потерпілого? Чи міг потерпілий оскаржити відмову слідчого?

9. Мушку П. було затримано за підозрою у вчиненні злочину, передбаченого ч.3 ст. 185 КК України 12.02.2019 р. Його допит було проведено з 23 години 12.02.2019 р. до 2 годин 30 хв. 13.02.2019 р. без участі захисника, оскільки той не зміг з'явитися в визначений слідчим час.

Слідчий перед початком допиту запропонував підозрюваному визнати свою вину в обмін на перекваліфікацію його підозри за ч.1 ст.185 КК з меншою мірою покарання. Гр-н Мушка підтвердив, що злочин він вчинив через дуже скрутне становище (скорочення з роботи його та дружини, наявність 3 дітей на утриманні), щиро розкаюється у вчиненому. У протоколі допиту слідчий дослівно виклав зміст показань підозрюваного, в яких він визнав вчинення злочину. Інші обставини він зафіксував вибірково, пояснивши це тим, що правового значення вони не мають.

На вимогу гр-на Мушки слідчий зробив доповнення до протоколу допиту, дописавши до нього пропущену інформацію, а також зауваження підозрюваного щодо того, що допит понад 3 години проводили в нічний час з тривалими перервами.

1. Як слід діяти, якщо запрошений підозрюваним захисник не може з'явитися для участі у слідчій дії?

2. Які порушення були допущені слідчим під час допиту та при оформленні протоколу?

3. Чи матиме протокол допиту доказове значення?

10. Слідчий зателефонував свідку Бодрову і попросив його прибути на допит у зручний для того час у міськвідділ поліції. Свідок Бодров перед допитом вказав, що бажає побачитися із своїм адвокатом перед тим, як буде давати показання. Таку можливість йому надали, а допит відклали на наступний день.

Свідок разом із адвокатом з'явилися до слідчого в призначений час, але адвокат не був допущений до проведення допиту з тієї причини, що до Бодрова жодних підозр не існує і через таємницю розслідування.

Після того, як Бодров дав свої показання, слідчий запитав його, чи дійсно між підозрюваним та потерпілим гостроконфліктні стосунки, а також про характер стосунків самого свідка із ними.

Оскільки слідчого викликали на нараду, він не встиг оформити протокол допиту і відпустив свідка, вказавши, що Бодров зможе прочитати та підписати протокол, коли йому буде зручно.

1. У який спосіб забезпечується участь адвоката свідка на допиті?

2. Чому заборонено задавати навідні запитання на допиті?

3. Оцініть законність дій слідчого. Чи матиме протокол допиту доказове значення?

11. У провадженні про заподіяння тілесного ушкодження середнього ступеня тяжкості Івановим своїй дружині, єдиним свідком-очевидцем була 15-річна усиновлена ними донька Марія. Слідчий, маючи на увазі, що усиновителі є основними учасниками провадження, допитав Марію в присутності лікаря Ющик.

На початку допиту слідчий повідомив свідка про відповідальність за відмову давати показання та за дачу завідомо неправдивих показань, дав їй бланк протоколу для того, аби вона написала у ньому свої показання. Після закінчення викладу показань слідчий вказав, що прочитає протокол потім і запропонував свідку і лікарю підписати протокол. Ющик від підпису відмовилася, що засвідчив своїм підписом слідчий.

Допит Марії складався із 3 частин по 60 хв. кожна.

1. Які особливості допиту неповнолітнього свідка?
2. Які особливості допиту особи, яка є близькими родичем підозрюваного?
3. Оцініть дії слідчого. Чи будуть показання свідка допустимим доказом?

12. Потерпілий Жук на допиті вказав про заподіяння йому тілесних ушкоджень сусідом Комаром. На допиті підозрюваний повідомив, що потерпілий напав на нього першим і він лише захищався. Слідчий вирішив провести одночасний допит між ними, залучивши захисника підозрюваного, представника потерпілого, 2 понятих.

Захисник заявив клопотання про застосування диктофону для фіксації допиту, на що слідчий відмовив. Після цього слідчий встановив, в яких стосунках перебувають Жук та Комар, попередив їх про кримінальну відповідальність за завідомо неправдиве повідомлення про злочин. Слідчий запропонував спочатку потерпілому, а потім підозрюваному розказати про повідомлену ними версію події. Підозрюваний заперечив таку черговість надання слова, мотивуючи це недовірою з боку слідчого до його слів. Слідчий відповів, що ця заява надумана, проте він занесе її в протокол.

Після того, як обидві особи завершили свої покази, вони заявили про бажання задати одна одній питання, на що слідчий відмовив. Протокол було прочитано в голос та запропоновано поставити підпис на останній його сторінці.

1. Яка підстава для одночасного допиту?
2. Між ким та в якому порядку він можливий?
3. Дайте оцінку діям слідчого.

13. Під час досудового розслідування м. Луцьк виникла необхідність допитати як свідка засудженого гр-на Черниша, який відбував покарання у тюрмі суворого режиму в м. Житомир. Потерпілий заперечував проти цього, проте слідчий у постанові обґрунтував, що без допиту Черниша неможливо встановити обставини провадження.

У приміщенні тюрми в м.Житомир біля засудженого знаходився слідчий, який зачитав Чернишу його права, попередив про обов'язки та відповідальність, включив систему відеозв'язку і вийшов із свого кабінету.

Під час відеоконференції між слідчим відділом та тюрмою були присутні захисник, підозрюваний, потерпілий. Слідчий надав право захиснику та потерпілому задати питання свідку. Питання підозрюваного він відхилив як зайве.

Під час відеоконференції зв'язок декілька разів переривався. Цей допит слідчий зафіксував у протоколі та за допомогою звукозапису та фотографування.

1. Чи можна було проводити допит за допомогою відеоконференції, якщо проти цього заперечував потерпілий?
2. Оцініть дотримання КПК в наведеній задачі.
3. Чи буде мати протокол та звукозапис доказове значення?

14. На клопотання захисника провести допит свідка Кліща слідчий відмовив, пославшись на перебування того в тяжкому стані у лікарні.

Захисник подав таке ж клопотання до слідчого судді, доводячи виняткове виправдальне значення показань свідка, який може померти до завершення слідства. Слідчий суддя задовольнив клопотання, вирішив провести виїзне судове

засідання у лікарні, про що було направлено повістки слідчому, захиснику, потерпілому.

У вказаний час в судове засідання прибули захисник та потерпілий. Відомостей про вручення повістки слідчому у судді не було. Проте переносити допит він став. На підставі ст. 352 КПК перед допитом свідка головуєчий встановив відомості про його особу, з'ясував чи отримав свідок пам'ятку про права та обов'язки, і попередив його про кримінальну відповідальність, взяв клятву говорити правду.

Допит свідка був зафіксований у протоколі судового засідання.

1. Які підстави дозволяють провести допит свідка слідчому судді?
2. Які особливості проведення допиту слідчим суддею?
3. Оцініть дотримання КПК в наведеній задачі.

15. В чергову частину Енського райвідділу поліції надійшла заява від гр-ки Паньковської про те, що з її квартири вчинена крадіжка матеріальних цінностей і вона вимагає розпочати розслідування. Не внівши це повідомлення до Єдиного реєстру досудових розслідувань, слідчий прибув на квартиру до заявника разом з дільничним інспектором. Потерпіла запросила слідчого до квартири, де він вивчив обстановку і склав документ такого змісту:

Рапорт.

Місцем події є квартира № 13 у будинку 57 на вул. І. Франка. При огляді квартири виявлені сліди проникнення в неї: шибя у вікні вибита; на підвіконні є чіткий відбиток взуття дорослої людини. За словами потерпілої з квартири зникли: телевізор, куплений нею за 300 доларів США; старовинний настільний годинник, вартості якого вона не знає; дві кришталеві вази на суму 700 грн. та гроші в сумі 800 грн. Обстановка в квартирі не порушена. Інших обставин, які б мали значення для провадження, не виявлено. Під час огляду проводилось фотографування

квартири та слідів проникнення до неї. Зауважень від учасників огляду не надійшло".

1. Яка слідча дія проводилась слідчим у приведеній ситуації?

2. Який порядок її проведення? Чи потрібно для її проведення одержати постанову прокурора чи ухвалу слідчого судді?

3. Дайте правову оцінку діям слідчого.

16. 23 грудня 2019 р., о 22 год. 15 хв., за підозрою у вчиненні розбійного нападу на громадянку Миколайчук був затриманий Марченко. У райвідділенні поліції від Миколайчук було одразу відібрано пояснення про обставини злочину, в якому вона вказала, що змогла б упізнати нападника, оскільки він «стоїть у неї перед очима», але через стрес вона не може його описати.

Слідчий Ребров вирішив негайно пред'явити Миколайчук підозрюваного для впізнання. Для цього він запросив двох понятих одного із Марченко віку, запропонував підозрюваному на власний розсуд зайняти серед них місце та запросив до кабінету потерпілу. Остання відразу ж вказала, що напад на неї вчинив «крайній зліва мужчина». Ребров склав протокол впізнання, оголосив його і запропонував усім підписати. Підозрюваний Марченко поставити свій підпис відмовився через ненадання захисника.

Через допущені помилки за вказівкою начальника слідчого відділу через 2 дні Марченко був повторно пред'явлений для впізнання Миколайчук

1. Чи вправі був Ребров проводити таку слідчу дію, як пред'явлення особи для впізнання?

2. Яким є порядок пред'явлення особи для впізнання?

3. Які порушення кримінально-процесуального закону були допущені в наведеній ситуації?

17. Слідчий розслідував викрадення майна з квартири Никодименко. Маючи достатні дані про те, що викрадені речі можуть знаходитися на квартирі батька підозрюваного, слідчий виніс постанову про проведення там обшуку. Під час обшуку була присутня потерпіла Никодименко. За проханням квартиронаймача слідчий не залучив понятих для обшуку.

Одне приміщення в квартирі здавалося в оренду і ключа від нього у господаря не було. Слідчий силою зламав замок в дверях до кімнати, в якій розшукуваних речей не знайшли. У іншій кімнаті слідчий вилучив зимове жіноче пальто, яке потерпіла впізнала, оформив свої дії на квартирі двома протоколами — обшуку та пред'явлення речей для впізнання.

1. Чи була підстава для обшуку?
2. Оцініть дії слідчого.
3. Чи матимуть доказове значення протоколи вказаних дій?

18. Петрушко З.П., працюючи інспектором Луцького міськвідділу Управління Державної міграційної служби України у Волинській області, систематично за хабарі оформляла окремим громадянам закордонні паспорти за пільговим тарифом. Під час розслідування злочину, передбаченого ст.364, ст. 368 КК України, було встановлено, що Петрушко З.П. пообіцяла виготовити паспорт Ващенку, від якого одержала 1000 грн.; Суворовій, від якої також одержала 1000 грн.; а Прокопчук передала Петрушко в якості оплати золотий ланцюжок. Слідчий вирішив провести у квартирі Петрушко З.П. обшук, та зателефонував за дозволом до прокурора. Обшук був проведений у присутності Петрушко З.П., студента-практиканта Гриба С.П. та двох понятих. За результатами обшуку був оформлений протокол такого змісту:

Протокол обшуку

м. Луцьк

2 лютого 2019 р.

Слідчий слідчого відділу міськвідділу Нац. Поліції м. Луцьк Фартушок П. І. в присутності понятих Устименко П. П., який проживає у м. Луцьк, вул. Рівненська, 18 кв. 19, та практиканта - студента юридичного факультету Гриба С. П. та в присутності основного квартиронаймача - Петрушко З.П. та її сина Петрушка В. К. провів обшук в квартирі за адресою: м.Луцьк, просп. Молоді, буд. 5 кв. 18.

Обшук проведено на підставі моєї постанови від 2 лютого 2019 року відповідно до вимог, передбачених КПК України. Перед початком обшуку, всім перерахованим особам були роз'яснені їх права і обов'язки відповідно до вимог КПК України. Перед початком обшуку Петрушко З.П. пред'явлено постанову про проведення обшуку і запропоновано видати зазначені в ній предмети і документи, на що вона відмовила. Після такої заяви був проведений обшук, в результаті якого виявлено таке: 1) паспорт на ім'я Ващенко Петра Васильовича; 2) поліетиленовий пакет із ланцюжком із жовтого металу та аркушем білого паперу із написом чорнилом «Прокопчук»; 3) норкова шуба чорного кольору, 50 розміру, виробник – фірма «ELITT»; 4) записна книжка алфавітна, розміром 10х6 см. в темно-зеленій обкладинці.

Перелічені предмети пред'явлені понятим та підозрюваній і вилучені для приєднання до матеріалів провадження. Підозрювана Петрушко заявила, що вона дасть свої пояснення щодо вилучених речей після побачення із захисником. При цьому вона зробила заяву, за якою вважає, що слідчий неправильно діяв, залучивши до проведення обшуку як понятого Устименка П. П., який є водієм належної прокуратурі автомашини. Інших заяв і зауважень від присутніх не надійшло.

Під час обшуку практикант Гриб зробив фотознімки вилучених предметів та місць, де вони знаходились.

Обшук почався о 22 год. 30 хв. і закінчився о 23 год. 30 хв. Протокол прочитаний вголос всім учасникам обшуку, які заявили, що підтверджують правильність його змісту.

Підписи

Зробіть правовий аналіз ситуації та наведеного процесуального «документу» і з'ясуйте, чи слідчий діяв відповідно до вимог кримінального процесуального закону.

19. У кримінальному провадженні за ознаками злочину, передбаченого ч. 2 ст. 286 КК, що відбувся о 21 год. 12 жовтня 2020 р. на мосту через річку Західний Буг у селі Покрова і призвів до зіткнення 2 автомобілів і загибелі одного пасажера, слідчий з метою перевірки показань одного з водіїв вирішив провести слідчий експеримент з участю тих же автомобілів.

Експеримент було проведено в м. Луцьк о 11 год. на мосту через річку Стир, відбулося зіткнення автомашин на незначній швидкості, внаслідок якого дістав легкі тілесні ушкодження 1 понятій, який сидів в одній з машин і спостерігав за розвитком подій.

1. За яких умов може відбуватися слідчий експеримент ?
2. Які дії заборонені законом під час цієї слідчої дії?
3. Скільки понять мало брати участь у наведеній ситуації?
4. Оцініть законність дій слідчого.

20. Слідчий освідував гр-ку Р., (що за її словами потерпіла від грабежу о 3-ій годині ранку), оскільки мав необхідні медичні знання, констатувавши у протоколі

освідування заподіяння їй тілесних ушкоджень середньої тяжкості. На цій підставі слідчий розпочав кримінальне провадження.

Під час допиту він з'ясував, що вона практично не бачить у темряві, однак вона точно описала нападника та повідомила, що той був нетверезий. Подібна до опису людина була затримана за бійку у нетверезому стані о 4-ій годині ранку. Тому слідчий вирішив не проводити судово-медичної експертизи для з'ясування здатності особи правильно сприймати та давати показання про обставини, що мають значення для провадження.

1. Чи може слідчий, дізнавач використовувати свої спеціальні знання у кримінальному процесі, виконуючи функції спеціаліста, експерта?

2. Яке доказове значення мають дані, одержані в результаті освідування до початку кримінального провадження?

3. Пригадайте, в яких випадках обов'язкове призначення експертизи.

4. Оцініть законність дій слідчого.

21. За заявою громадянина О. (про те, що в нього 1 квітня 2021 р. 2-їй ночі було відібрано 500 гривень під погрозою холодної зброї та з застосуванням фізичного насильства; на обличчі та на всій поверхні тіла потерпілого наявні численні сліди побоїв) було розпочато розслідування. Гр.-н М., повертаючись з роботи о 3-їй годині ночі 1 квітня 2021 р., був затриманий працівниками поліції. Документів, які б посвідчували його особу, при ньому не було. При особистому обшуку у нього виявили 300 гривень (згідно із поясненням М. він отримав заробітну плату) та викрутку. Затриманий категорично заперечив свою причетність до злочину. У результаті пред'явлення для впізнання потерпілий вказав, що всі пред'явлені особи, у т.ч. і затриманий М., дуже схожі на нападника.

Виходячи з зібраних доказів, слідчий повідомив гр.-ну М. про підозру.

Оцініть достатність доказів для початку досудового розслідування, затримання за підозрою та для повідомлення про підозру.

22. Під час розслідування вбивства Липчука гр.-ном Мацюком було встановлено наступне:

Свідок Г. показав, що після того, як Мацюк схопив потерпілого за горло і почав його душити, останній вирвався і, пробігши 100 метрів, впав. Такі ж показання дав свідок К.

Свідок Х. показав, що Липчук вирвався від Мацюка, почав втікати, через 90-100 метрів перечепився, впав і не підвівся.

Громадяни А. та С. дали пояснення, що на вулиці побачили людину без свідомості, безрезультатно намагались надати їй першу медичну допомогу (робили штучне дихання та масаж серця протягом 5 хвилин), підняли її і повезли у лікарню. Як пізніше з'ясувалось, це був Липчук. Вони були присутні при огляді потерпілого лікарем і чули, як останній, обстежуючи Липчука, сказав: “Причиною смерті, скоріше за усе, є інфаркт”.

У висновку судово-медичного експерта було вказано, що смерть Липчука настала від асфіксії.

Слідчий за дорученням прокурора повідомив Мацюку про підозру в тому, що він задушив Пилипчука.

1. Побудуйте всі версії, які пояснюють можливу причину настання смерті потерпілого.

2. Чи була підстава повідомляти про підозру Мацюку, виходячи із наявних доказів? Пригадайте ст. 62 Конституції України.

23. В ніч з 1 на 2 січня 2017 р. було обкрадено магазин. Ранком на місці події виїхали працівники райвідділу поліції. У результаті проведеного розслідування підозра у вчиненні крадіжки була повідомлена мешканцю села Г.

В кримінальному провадженні були такі матеріали:

1. Рапорт дільничого інспектора райвідділу поліції, в якому вказувалось: “Відразу після вчинення крадіжки у магазині підозра впала на Г., який в минулому був два рази засуджений за крадіжку і фактично є єдиною підозрюваною особою в селі. В селі відразу пішли чутки про те, що хтось бачив як Г. ховав вкрадені речі у лісі”.

2. Анонімний лист, в якому вказувалось, що крадіжку вчинив Г. Автор листа стверджував, що сам бачив, як Г. ніс викрадені речі до лісу.

3. Показання свідка Б., в яких стверджувалось, що свідок, проходячи пізно ввечері повз магазин, бачив біля нього Г. Прикуривши у Г., Б. запитав у нього, чого він тут стоїть, на що Г. сердито відповів: “Не ваша справа”.

4. Показання Г., в яких він категорично заперечує свою причетність до злочину.

5. Довідки про судимості гр.-на Г., надані Сервісним центром МВС.

1. Проаналізуйте в описаній справі джерела відомостей про факти і з'ясуйте можливість їх використання як доказів.

2. Чи можна вважати зібрані дані достатніми для повідомлення про підозру?

24. 30 грудня 2017 р. Кошовий О.П. повідомив черговому відділенню поліції, що з його квартири сталася крадіжка фамільних цінностей. Після початку розслідування на допиті він вказав, що проживає у цій квартирі один. Але 28 грудня 2017 р. його відвідувала подруга Лозова О.М., а 29 грудня 2017 р. інша подруга Осіпова К.І. Зникнення фамільних цінностей Кошовий О.П.

виявив лише зранку 30 грудня 2017 р. Він висловив припущення про те, що крадіжку вчинити могла Осіпова К.І., яка є малознайомою йому і з якою у них виник конфлікт. Лозова О.М. є матеріально забезпеченою і стосунки із нею є хорошими.

На основі показань потерпілого слідчий прийняв рішення повідомити про підозру Лозовій О.М. та Осіповій К.І. та склав про це одне письмове повідомлення про підозру.

1. Чи були підстави для повідомлення про підозру вказаним особам?
2. Як слід було діяти слідчому?

25. Черговому на залізничному переїзді Борковичу було повідомлено про підозру в тому, що в ніч на 1 березня 2017 року, він проник до вагону пасажирського поїзду, що стояв на запасній колії, виламавши ломом двері, і вкрав матеріальних цінностей на суму 3500 грн. В основу підозри були покладені такі докази:

1. У приміщенні чергового на переїзді було знайдено лом, на якому виявлені подряпини та фарба, схожа за своїм кольором з фарбою на дверях вагону.

2. Висновок трасологічної експертизи, з якого вбачається, що знайдений на переїзді лом міг бути використаний як знаряддя злому дверей вагону.

3. Висновок дактилоскопічної експертизи, згідно із яким відбитки пальців на ломі належать 3-ом різним особам, однією із яких є Боркович.

При цьому у справі були показання Борковича, у яких він вказав слідчому, що в ніч на 1 березня він зі свого посту нікуди не відлучався і не міг вчинити злочин, що може підтвердити слюсар-ремонтник Васько, який проводив терміновий ремонт на переїзді. Свідок Васько на допиті підтвердив слова Борковича.

1. Чи достатньо доказів, покладених в основу підозри Борковича?

2. Чи можна вважати показання Борковича на свій захист його алібі? Чи перешкоджає алібі можливості повідомлення про підозру?

26. В процесі розслідування відкритого викрадення майна гр-ки Мазурак С. І. слідчий встановив, що 20 січня 2023 року біля 20 години 30 хв. Мартин Сергій Петрович, 20 грудня 1973 року народження, у приміщенні магазину «Веселка» почав виривати з рук гр-ки Мазурак С. І. жіночу сумку. З метою подолання опору Мартин С.П. наніс кулаком кілька ударів потерпілій в обличчя, спричинивши легкі тілесні ушкодження без розладу здоров'я, вирвав сумку і втік на вул. Ломоносова. Там він був затриманий поліцейським.

Виходячи із протоколу затримання, показань потерпілої, 2 продавців, які були очевидцями вчинення Мартином С.П. злочину, передбаченого ч. 2 ст. 186 КК України, слідчий прийняв наступне процесуальне рішення:

Повідомлення про підозру

24 січня 2023 року

м. Луцьк

Прокурор прокуратури м. Луцька юрист 3-го класу Нечитайло М.І., розглянувши матеріали кримінального провадження, розпочатого за ознаками ч. 2 ст. 186 КК України,

встановив:

що у справі зібрано достатньо доказів для пред'явлення Мартину С.П. обвинувачення у скоєнні відкритого викрадення майна громадянки Мазурак С.І., поєднаного з насильством, що не є небезпечним для життя чи здоров'я потерпілого.

На підставі викладеного та керуючись ст. ст. 130, 131, 132 КПК України,

постановив:

повідомити Мартину С. І. про підозру в у скоєнні злочину, передбаченого ч. 2 ст. 186 КК України, про що йому й оголошено.

Прокурор прокуратури м. Луцька
Нечитайло М.І.

Повідомлення та права підозрюваного мені оголошено 25 січня 2023 р.
Марченко С.П.

1. Чи була підстави для повідомлення Мартину С.І. про підозру?
2. Які строки для повідомлення про підозру? Чи було дотримано КПК в наведеній задачі?
3. Які особливості повідомлення про підозру?
4. Зробіть аналіз правової ситуації та наведеного процесуального документа і з'ясуйте, чи правильно він складений за змістом і формою.

27. Копитін М.О. був повідомлений про підозру за вчинення відкритого викрадення чужого майна Сага Р.Л. з його квартири за ч.1 ст.186 КК України та за вимагання згідно із ч.1 ст. 189 КК України. Вчинення вимагання Копитіним М.О. не підтвердилося.

Варіант: У ході розслідування цих злочинів було встановлено, що Саг на момент вчинення злочину виходив з квартири, а тому викрадення відбулося таємно і має кваліфікуватися за ч.1 ст. 185 КК.

1. Як слід вносити зміни та доповнення підозри за КПК України?
2. У якому порядку слід вносити зміни у підозру в наведених варіантах?

28. Мазурик З.П. був притягнутий до кримінальної відповідальності за ч. 3 ст. 185 КК України. У повідомленні про підозру вказувалось, що він викрав з магазину товари на суму 6200 грн. та вчинив крадіжки з квартир громадян, зокрема: 12 лютого - з квартири Миколенька на суму 5650 грн; 11 березня - з квартири Ілющенко на суму 3900 грн.; 15 березня з квартири Муталібова на суму 7200 грн.

В процесі подальшого розслідування були зібрані докази, які підтвердили, що Мазурик викрав з магазину цінності не на вказану раніше суму, а на 6000 грн. Крім того, було встановлено, що крадіжку з квартири Муталібова вчинив не Мазурик, а Меншиков, який діяв самостійно.

У подальшому також з'ясувалося, що Миколенько насправді позичив Мазурику 5650 грн., проте коли той борг своєчасно не повернув, то кредитор повідомив у поліцію про крадіжку цієї суми з свого помешкання Мазуриком.

Зібравши докази про вказані обставини, слідчий за погодженням із прокурором виніс нове повідомлення про підозру Мазурику і заново його вручив. Оскільки пам'ятка про права та обов'язки підозрюваного раніше була вручена та роз'яснена, то при повторному повідомленні про підозру слідчий цієї процесуальної дії не вчиняв.

1. Чи правильно діяв слідчий в описаній ситуації?
2. Визначте, якою має бути підозра у даній ситуації щодо вказаних осіб?
3. Як забезпечуються права і законні інтереси підозрюваного при зміні повідомлення про підозру?

29. 18 березня 2017 р. Петров та Шпак були затримані за підозрою у вчиненні злочину, передбаченого ч. 1 ст. 190 КК України. Під час нападу на чергового з метою захопити зброю та спроби втекти із слідчого ізолятора Петров був поранений. Шпак добровільно припинив напад.

Судово-медичний експерт у висновку вказав, що завдане Петрову тілесне ушкодження виліковне, за стандартним медичним протоколом допомога у медичному закладі має надаватися 60-75 днів. На цій підставі слідчий виніс постанову про зупинення провадження до одужання Петрова і обрав до нього запобіжний захід взяття під варту. Щодо Шпака провадження також зупинили.

Варіант: в результаті поранення Петров був довічно паралізований. Яким має бути рішення слідчого у цьому разі?

1. Які підстави для зупинення провадження передбачено в КПК України?
2. Який порядок зупинення провадження у разі тяжкого захворювання підозрюваного?
3. Які порушення КПК допустив слідчий?
4. Як міг діяти слідчий щодо Шпака?

30. Під час слідчого експерименту підозрюваний К. напав на слідчого та на іншого підозрюваного Р. і завдав йому тяжке тілесне ушкодження, від якого Р. одразу помер. Підозрюваному К. вдалося втекти від переслідування і ухилитися від слідства.

1. Яке рішення має бути прийняте щодо підозрюваного К. та які дії має вчинити при цьому слідчий?

2. Яке рішення має бути прийняте щодо підозрюваного Р.? Чи зміниться вирішення цього питання, якщо від дружини померлого Р. надійде клопотання про продовження розслідування для його реабілітації?

3. На основі фабули задачі складіть постанову про зупинення кримінального провадження щодо підозрюваного К., використавши зразок, наведений у додатку. Якщо даних недостатньо – доповніть на свій розсуд.

31. 15 лютого 2017 р. слідчий розпочав кримінальне провадження за заявою Федоріва, зробленою 10 лютого 2017 р., про зникнення його 19-річного сина. 25 лютого 2017 р. Федорів повідомив слідчому, що його син повернувся з туристичного походу по Карпатах, про який батькам не казав. Слідчий повідомив про це прокурора, який склав постанову про закриття кримінального провадження.

1. Яка підстава для закриття наведеного кримінального провадження ?

2. Хто та у яких випадках має право закрити кримінальне провадження? Хто міг закрити дане провадження?

32. Проаналізуйте наведений документ на предмет порушень вимог КПК.

ПОСТАНОВА

про закриття кримінального провадження

21 лютого 2016 р.

м. Київ

Слідчий слідчого відділу Н-ського міськвідділу Головного управління Національної поліції України в Н-ській області лейтенант поліції Фесенко О.А., розглянувши матеріали кримінального провадження № 01-08451, порушеного за ознаками злочину, передбаченого ч. 1 ст. 121 КК України,

ВСТАНОВИВ:

12.12.2015 р. до міської клінічної лікарні № 1 м. Енська був доправлений у тяжкому стані з ознаками алкогольного сп'яніння Баранюк А.С., у якого була виявлена травма голови, яка згідно з висновком судово-медичної експертизи, належить до тяжких тілесних ушкоджень.

Під час досудового слідства було з'ясовано, що Баранюк А.С., перебуваючи у стані алкогольного сп'яніння, 12.12.2015 р. близько 22 год. 30 хв., йдучи додому по вул. Мілютенка в м.Енськ, не помітив огорожу, зачепився за неї, втратив рівновагу

й упав на землю. При падінні Баранюк АС. ударився головою об кут металевого паркана біля буд. № 60 по вул. Мілютенка і заподіяв собі травму.

Зважаючи на вищевикладене, а також, беручи до уваги, що в цьому випадку відсутня подія злочину, керуючись п. 1 ч.1 ст.284 КПК України,

ПОСТАНОВИВ:

1. Кримінальне провадження № 01-08451, розпочате за ознаками злочину, передбаченого ч. 1 ст. 121 КК України, закрити.

2. Копію постанови направити прокуророві м. Н-ськ Н-ської області.

Ця постанова може бути оскаржена прокурору прокурору м. Н-ськ Н-ської області, а також до Енського міськрайонного суду після отримання копії постанови чи повідомлення прокурора про відмову у скасуванні постанови.

Слідчий

лейтенант поліції

О. А. Фесенко

(підпис)

1. Яким має бути зміст постанови про закриття кримінального провадження?
2. Яких осіб слід повідомляти про закриття кримінального провадження та як?
3. У якому порядку можна оскаржити постанову про закриття кримінального провадження?

33. Прокурор усно повідомив підозрюваному та його захиснику про завершення досудового розслідування та роз'яснив, що вони мають право на доступ до матеріалів досудового розслідування. На їх прохання прокурор у своєму кабінеті надав 3 папки з процесуальними документами і 10 пакетів із речовими доказами, вказавши що 2 висновки експертів він ще не отримав.

У процесі ознайомлення захисник попросив залишити його із підозрюваним наодинці для обговорення тактики захисту, на що слідчий відмовив, посилаючись на те, що він відповідає за збереження матеріалів, які ще не оформлено у томи. Підозрюваний попросив дозволу розпакувати речові докази, оскільки бліки від пакетів не дозволяють їх якісно сфотографувати. На це слідчий також відмовив, оскільки доступ до матеріалів не передбачає їх фотографування.

1. У якому вигляді та які матеріали має надати прокурор підозрюваному?
2. Чи правомірні клопотання підозрюваного, захисника?
3. Оцініть законність дій прокурора?

34. Визнавши досудове розслідування закінченим, слідчий телефоном повідомив про це дружину потерпілого Зубарева і просив її передати потерпілому, що той може ознайомитись з матеріалами провадження 10 лютого 2017 р. в приміщенні міськвідділу Нац. поліції, з 10 години ранку до 14 години. В обумовлений час потерпілий Зубарев в міськвідділ Нац. поліції не з'явився.

Після цього слідчий надав підозрюваному Петренку і його захиснику доступ до матеріалів розслідування щодо 2 злочинів, вчинених у співучасті із підозрюваним Котенком. У наданих Петренку матеріалах відомості про злочинні дії Котенка були замальовані чорним маркером. За поясненням слідчого це не суперечить КПК, оскільки не порушує права Петренка на захист. Після цього він склав обвинувальний акт, додатки до нього і направив матеріали провадження прокурору.

Через день до прокурора надійшла заява потерпілого, у якій він вказав, що з 5 по 12 лютого 2017 р. знаходився на лікуванні і що йому не було відомо про закінчення досудового слідства, і просив ознайомити його з матеріалами провадження.

1. Яка послідовність ознайомлення з матеріалами завершеного розслідування?

2. Чи були допущені порушення кримінально-процесуального закону з боку слідчого?

3. Як, на Вашу думку, має реагувати прокурор на заяву потерпілого?

35. Закінчивши досудове розслідування провадження про підозру Вовченка З.П. у вчиненні злочину, передбаченого ч. 3 ст. 185 КК України, слідчий надіслав письмове повідомлення про це цивільному позивачеві - ТЗОВ "Імпекс". Коли директор "Імпексу" з'явився для ознайомлення з матеріалами досудового розслідування, слідчий надав йому можливість ознайомитись лише з тими матеріалами, які торкаються цивільного позову, заявленого у цьому провадженні. Після ознайомлення з ними директор заявив усне клопотання про накладення арешту на майно підозрюваного для забезпечення цивільного позову і можливої конфіскації майна. З результатами арешту і опису майна він просив його ознайомити.

Слідчий відмовив у задоволенні клопотання, усно роз'яснивши цивільному позивачеві, що санкція ч. 3 ст. 185 КК не передбачає можливості конфіскації майна, а тому немає необхідності накладати арешт на майно підозрюваного.

1. Які процесуальні права мають учасники процесу під час ознайомлення з матеріалами провадження?

2. Дайте правову оцінку діям цивільного позивача і слідчого.

36. Підозрюваний при ознайомленні із матеріалами завершеного розслідування вказав, що у нього поганий зір, тому знайомитися із матеріалами розслідування він буде лише в обсязі до 20 сторінок в день за умови яскравого природного освітлення.

На думку слідчого, ця умова була надуманою і він в усній формі визначив 10-денний строк на ознайомлення із матеріалами розслідування, які склалися із 854

аркушів, 5 дисків із звукозаписом та відеозаписом загальною тривалістю 30 годин. В останній день відведеного строку захисник підозрюваного заявив клопотання про надання копій матеріалів, з якими його підзахисний не встиг ознайомитися, на що слідчим було відмовлено.

1. Пригадайте, ким та як визначається час на ознайомлення із матеріалами провадження?

2. Як КПК дозволяє діяти при зловживанні правом знайомитися із матеріалами кримінального провадження?

3. Оцініть законність та обґрунтованість заяви підозрюваного, рішення слідчого та клопотання захисника.

37. Громадянину Кротову було пред'явлено підозру за ч. 3 ст. 296 та ч. 1 ст. 185 КК України. Підозра за ч. 1 ст. 185 КК України в процесі розслідування злочинів не підтвердилась. В частині підозри в хуліганстві виникла потреба перекваліфікувати дії Кротова за ч. 3 на ч. 2 ст. 296 КК. З положення, яке склалось, слідчий вийшов таким чином: він склав обвинувальний акт, в якому кваліфікував дії лише за ч. 2 ст. 296 КК України.

1. Якою має бути кваліфікація діянь Кротова?

2. Дайте оцінку дій слідчого.

Глосарій

Слідчими підрозділами Національної поліції є: 1) Головне слідче управління Національної поліції; 2) слідчі управління головних управлінь Національної поліції в Автономній Республіці Крим та місті Севастополі, областях та місті Києві (далі - слідчі управління); 3) слідчі відділи (відділення) територіальних (відокремлених) підрозділів поліції.

Слідчий - службова особа органу Національної поліції України, уповноважена в межах компетенції, передбаченої КПК України, здійснювати досудове розслідування кримінальних правопорушень.

Головне завдання слідчого - працівника організаційно-методичного підрозділу це надання практичної і методичної допомоги в організації роботи слідчих підрозділів.

Головне завдання слідчого-криміналіста це надання практичної і методичної допомоги слідчим у розслідуванні тяжких та особливо тяжких злочинів.

Спеціаліст-криміналіст - особа, яка володіє науковими, технічними або іншими спеціальними знаннями та навичками застосування технічних або інших засобів і як спеціаліст здійснює техніко-криміналістичне забезпечення діяльності, яке полягає в комплексному застосуванні системи науково-технічних засобів розслідування.

Аналітична робота слідчого підрозділу це організація збору даних, їх обробку і узагальнення, комплексне вивчення стану оперативної обстановки, результатів діяльності слідчого підрозділу.

Статистична робота слідчих підрозділів - планомірний, науково обґрунтований процес збирання офіційної інформації, який дає кількісну характеристику результатів роботи з розслідування кримінальних правопорушень або тих чи інших процесів, що відбуваються під час її проведення, шляхом реєстрації відповідних показників роботи за спеціальними

програмами, розробленими на основі відповідної методології, тобто сукупності науково обґрунтованих способів, правил і методів вивчення процесів, які встановлюють порядок збирання, опрацювання і аналізу інформації.

Методична робота слідчих підрозділів це діяльність, яка передбачає постійну систематизацію законодавства України в частині, що стосується досудового розслідування, та своєчасне доведення до відома слідчих його змін, у тому числі за допомогою сучасних систем комунікаційного зв'язку та отримання інформації, проведення занять зі слідчими в системі службової підготовки, узагальнення слідчої та судової практики, а також позитивного практичного досвіду в розслідуванні кримінальних правопорушень.

Слідчо-оперативна група це структурний підрозділ, який створюється при чергових частинах органів та підрозділів поліції, завданням якого є виявлення, фіксація, вилучення та пакування слідів кримінального правопорушення, речових доказів, установлення свідків та потерпілих, з'ясування обставин кримінального правопорушення, що мають значення для всебічного, повного і неупередженого їх дослідження та встановлення осіб, які його вчинили.

До складу СОГ включаються слідчий (дізнавач), працівник оперативного підрозділу, інспектор-криміналіст (технік-криміналіст), а також (за необхідності) кінолог зі службовим собакою.

Мета застосування заходів забезпечення кримінального провадження - необхідність безумовного виконання підозрюваним, обвинуваченим покладених на нього процесуальних обов'язків, а також запобігання спробам перешкоджати досудовому розслідуванню.

Тимчасовий доступ до речей і документів - один із заходів забезпечення кримінального провадження, сутність якого полягає у наданні стороні кримінального провадження особою, у володінні якої знаходяться такі речі і документи, можливості ознайомитися з ними, зробити їх копії та, у разі

прийняття відповідного рішення слідчим суддею, вилучити їх (здійснити їх виїмку).

Тимчасове вилучення майна один із заходів забезпечення кримінального провадження, сутність якого полягає у фактичному позбавленні підозрюваного можливості володіти, користуватися та розпоряджатися певним його майном до вирішення питання про його арешт або повернення, який застосовується без ухвали слідчого судді під час затримання особи, а також під час огляду і обшуку.

Арешт – один із заходів забезпечення кримінального провадження, сутність якого полягає у тимчасовому позбавленні підозрюваного або цивільного відповідача можливості відчужувати певне його майно.

Запобіжні заходи це складова частина заходів забезпечення кримінального провадження, які застосовуються тільки щодо підозрюваного і обвинуваченого, метою, яких є забезпечення виконання підозрюваним, обвинуваченим покладених на нього процесуальних обов'язків, а також запобігання перешкоджанню досудовому розслідуванню, судовим провадженням.

Види запобіжних заходів є: 1) особисте зобов'язання; 2) особиста порука; 3) застава; 4) домашній арешт; 5) тримання під вартою. Тимчасовим запобіжним заходом є затримання особи.

Особисте зобов'язання – один із запобіжних заходів, сутність якого полягає у покладенні на підозрюваного зобов'язання виконувати покладені на нього слідчим суддею обов'язки, передбачені КПК України.

Особиста порука – один із запобіжних заходів, сутність якого полягає у покладенні на підозрюваного зобов'язання виконувати покладені на нього слідчим суддею обов'язки, передбачені КПК України.

Домашній арешт – один із запобіжних заходів, сутність якого полягає у забороні підозрюваному залишати житло цілодобово або у певний період доби та застосовується до особи, яка підозрюється або обвинувачується у вчиненні

злочину, за вчинення якого законом передбачено покарання у виді позбавлення волі.

Застава – один із запобіжних заходів, сутність якого полягає у унесенні коштів у грошовій одиниці України на спеціальний рахунок, визначений в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, з метою забезпечення виконання підозрюваним покладених на нього обов'язків, під умовою звернення внесених коштів у доход держави в разі невиконання цих обов'язків.

Тримання під вартою є винятковим запобіжним заходом, сутність якого полягає в обмеженні свободи підозрюваного і поміщенні його у місце попереднього ув'язнення, які визначені законом.

Затримання особи без ухвали слідчого судді є тимчасовим запобіжним заходом, сутність якого полягає у поміщенні затриманої особи до ізолятора тимчасового тримання, який застосовується лише у тому разі, коли особа підозрюється у вчиненні злочину, за який передбачене покарання у виді позбавлення волі.

Потерпілим є фізична особа, якій кримінальним правопорушенням завдано моральну, фізичну або майнову шкоду, а також юридична особа, якій кримінальним правопорушенням завдано майнову шкоду.

Слідча дія це діяння, спрямоване на отримання (збирання) доказів або перевірку вже отриманих доказів у конкретному кримінальному провадженні.

Пред'явлення для впізнання - слідча дія, що полягає в пред'явленні свідкові чи іншій особі об'єктів, які вони спостерігали раніше, з метою встановлення їх тотожності або групової належності.

Обшук – це слідча (розшукова) дія спрямована на отримання (збирання) доказів або перевірку вже отриманих доказів у конкретному кримінальному провадженні. Суть її полягає у примусовому обстеженні житла, іншого володіння особи, обшуку особи.

Огляд – це слідча дія, яка проводиться слідчим, прокурором з метою виявлення та фіксації відомостей щодо обставин вчинення кримінального

правопорушення, яка проводиться виключно в межах строків досудового розслідування.

Огляд трупа це слідча дія, метою якої є проведення є виявлення ознак, що дозволяють встановити особу потерпілого, місце, час, обставини і причини смерті, а також виявити ознаки, що вказують на можливого злочинця.

Ексгумація трупа – слідча дія, яка полягає в вилученні трупа за постановою прокурора в присутності спеціаліста і понятих з місця його захоронення. Ця слідча дія пов'язана з багатьма моральними і правовими проблемами. Незгода родичів на проведення ексгумації трупа не є перешкодою для її проведення.

Слідчий експеримент - слідча дія, метою проведення якої є перевірка і уточнення відомостей, які мають значення для встановлення обставин кримінального правопорушення, а сутність її полягає у відтворенні дій, обстановки, обставин певної події, а також проведенні необхідних дослідів чи випробувань.

Освідування – це слідча дія, яка полягає у огляді тіла живої людини , з метою виявлення у підозрюваного, свідка чи потерпілого слідів кримінального правопорушення або особливих прикмет, якщо для цього не потрібно проводити судово-медичну експертизу, яке здійснюється слідчим та прокурором.

Огляд місця події - це першочергова та невідкладна слідча дія, що складається з виявлення, сприйняття, вивчення та фіксації стану, властивостей і ознак матеріальних об'єктів, які знаходяться на місці події, з метою з'ясування характеру останньої, особи злочинця, мотивації злочину та інших обставин, що підлягають встановленню при розслідуванні.

Речові докази це матеріальні об'єкти, які були знаряддям вчинення кримінального правопорушення, зберегли на собі його сліди або містять інші відомості, які можуть бути використані як доказ факту чи обставин, що встановлюються під час кримінального провадження, в тому числі предмети, що

були об'єктом кримінально протиправних дій, гроші, цінності та інші речі, набуті кримінально протиправним шляхом.

Технічні засоби (для проведення негласних слідчих дій) це сукупність технічних, програмно-технічних та програмних засобів, спеціальних пристроїв, автоматизованих систем, речовин та науково обґрунтованих способів і тактичних прийомів їхнього використання правоохоронними органами із суворим дотриманням принципу законності для протидії злочинності.

Установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу є негласною слідчою (розшуковою) дією, яка полягає в застосуванні технічних засобів для локалізації місцезнаходження радіоелектронного засобу, у тому числі мобільного терміналу систем зв'язку, та інших радіовипромінювальних пристроїв, активованих у мережах операторів рухомого (мобільного) зв'язку, без розкриття змісту повідомлень, що передаються, якщо в результаті його проведення можна встановити обставини, які мають значення для кримінального провадження.

Контрольована поставка – це спосіб отримання інформації про ознаки злочинної діяльності шляхом встановлення контролю за поставкою, купівлею, продажем, переміщенням предметів, речовин і продукції, вільна реалізація яких заборонена або обіг яких обмежений, а також є об'єктами або знаряддями злочинних посягань.

Контрольована та оперативна закупка - негласна слідча дії, сутність якої полягає в здійсненні «фіктивної» угоди купівлі-продажу з особою, підозрюваним, як правило, в торгівлі забороненими в цивільному обігу предметами.

Спеціальний слідчий експеримент та імітування обстановки злочину – це спосіб отримання інформації шляхом відтворення негласно контрольованих умов і об'єктів для встановлення протиправних намірів осіб, обґрунтовано підозрюваних у підготовці або вчиненні тяжких та особливо тяжких злочинів.

**Рекомендоване законодавство, навчальна література
та інтернет-ресурси**

Законодавство:

1. Конституція України, прийнята на 5-ій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р.
2. Конвенція про захист прав і основних свобод людини від 4 листопада 1950 р. та Протоколи №№1, 2, 4, 6, 7, 11, чинні для України з 11 вересня 1997 р., протокол №11 з 1 листопада 1998 р.)
3. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III
4. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651-VI.
5. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18.02.1992 р.
6. Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві: Закон України від 23 грудня 1993 р.
7. Про державну таємницю: Закон України від 21.01.1994 р.
8. Про судову експертизу: Закон України від 25 лютого 1994 р.
9. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від від 23.02.2006
10. Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 23 лютого 2011 р.
11. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05 липня 2012 р.
12. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р.
13. Про Національне антикорупційне бюро України: Закон України від 14 жовтня 2014 р.
14. Про прокуратуру: Закон України від 14 листопада 2014 р.
15. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 р.
16. Про Державне бюро розслідувань: Закон України від від 12 листопада 2015 р.
17. Про Бюро економічної безпеки України: Закон України від 28.01.2021 р.
18. [Інструкція з організації діяльності слідчих підрозділів Національної поліції](#), затв. наказом від 06.07.2017 р. № 570.

19. Інструкція з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні, затв. наказом МВС 07.07.2017 р. № 575.

20. Інструкція з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України, затв. Наказом 27 квітня 2020 р. № 357.

21. Інструкція про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні, затв. Наказом від 16.11.2012 р. № 114/1042/516/1199/936/1687/5.

22. Інструкція про порядок вилучення, обліку, зберігання та передачі речових доказів у кримінальних справах, цінностей та іншого майна органами дізнання, досудового слідства і суду, затв. спільн. наказом від 27.08.2010 р. № 51/401/649/471/23/125.

23. Інструкція про порядок приймання, реєстрації та розгляду в СБ України заяв і повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення, затверджена наказом від 18 березня 2013 р. № 515.

24. Інструкція про порядок приймання, реєстрації та розгляду заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення, віднесені законом до підслідності Бюро економічної безпеки, затв. Наказом від 23.03.2022 р. № 58.

25. Інструкція про призначення і проведення судових експертиз та науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз, затверджені наказом МЮ України від 3 жовтня 1998 р. №53-5

26. Інструкція про проведення судово-медичної експертизи, затверджена наказом Міністерства охорони здоров'я України від 17.01.1995 р. № 6

27. Перелік видів майна, що не може перебувати у власності громадян, громадських об'єднань, міжнародних організацій та юридичних осіб інших

держав на території України; Спеціальний порядок набуття права власності громадянами на окремі види майна (Додатки №1, 2 до Постанови Верховної Ради України від 17 червня 1992 р. N 2471-XII) .

28. Положення про Єдиний реєстр досудових розслідувань, порядок його формування та ведення, затв. Наказом ГП від 30.06.2020 № 298 (у ред. Наказу Генерального прокурора від 17.08.2023 р. № 231.

29. Положення про інформаційно-телекомунікаційну систему досудового розслідування "іКейс", затв. спільним Наказом від 15.12.2021 р. № 175/390/57/72.

30. Порядок ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події, затв. Наказом МВС від 08.02.2019 р. № 100.

31. Положення про слідчі підрозділи Національної поліції України, затв. наказом від 06.07.2017 р. № 570

32. Порядок взаємодії між органами та підрозділами Національної поліції України, закладами охорони здоров'я та органами прокуратури України при встановленні факту смерті людини під час воєнного стану на території України, затв. Наказом від 09 березня 2022 року N 177/450/46

33. Порядок взаємодії між органами та підрозділами Національної поліції, закладами охорони здоров'я та органами прокуратури України при встановленні факту смерті людини, затв. міжвідомчим наказом від 29.09.2017 № 807/1193/279

34. Порядок взаємодії між органами та підрозділами Національної поліції України, закладами охорони здоров'я та органами прокуратури України при встановленні факту смерті людини під час воєнного стану на території України, затв. міжвідомчим наказом від 09.03.2022 № 177/450/46.

35. Порядок прийняття та обліку в установах виконання покарань і слідчих ізоляторах заяв і повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події, затв. наказом МЮ від 02.02.2017 р. № 254/5.

36. Порядок проведення судово-психіатричної експертизи, затв. Наказом Міністерства охорони здоров'я України від 08 травня 2018 р. № 865 // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0719-18>.

37. Порядок спільних дій Національної поліції України, Державної служби України з надзвичайних ситуацій та Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України під час проведення огляду місця пожежі, виявлення, припинення, попередження та розслідування кримінальних правопорушень та інших подій, пов'язаних з пожежами, затв. Наказом МВС від 24.07.2017 № 621

38. Узагальнення судової практики щодо розгляду слідчим суддею клопотань про надання дозволу на проведення обшуку житла чи іншого володіння особи, затв. на засіданні пленуму ВСС України 17.10.2014.

39. Інформ. лист ВССУ “Про практику вирішення слідчими суддями питань, пов'язаних із слідчими (розшуковими) діями” від 03 червня 2016 р.

40. Інформ. лист ВССУ “Про судову практику забезпечення права на захист у кримінальному провадженні” від 25.09. 2015 р.

Навчальна література (до всіх тем освітнього компонента):

41. Кримінальний процес: підручник / Р. І. Благута, Ю. В. Гуцуляк, О. М. Дуфенюк та ін.; за заг. ред. А. Я. Хитри, Р. М. Шехавцова, В. В. Луцика. Львів: ЛьвДУВС, 2019. Ч. 1. 532 с. URL: https://law.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/kryminal-nyy-protses_LDUVS.pdf.

42. Кримінальний процес : підручник / [О.В. Капліна, О. Г. Шило, В. М. Трофименко та ін.]; за заг. ред. О.В. Капліної, О.Г. Шило. Харків: Право, 2019. 584 с.

43. Кримінальний процес: підручник / [Л.Д. Удалова, В.В. Рожнова, Д.П. Письменний та ін.]; за заг. ред. Д.П. Письменного, Л.Д. Удалової, Київ: Центр учбової літератури, 2022. 780 с.
44. Криміналістика : підручник / [В. В. Пясковський, Ю. М. Чорноус, А. В. Самодін та ін.] ; за заг. ред. В. В. Пясковського. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2020. – 752 с.
45. Алгоритм дій працівників ОВС на стадіях розслідування за новим КПК України. Київ: ГСУ МВС України, 2013. 157 с. URL: <https://i.twirpx.link/file/985680>

Інтернет-ресурси:

1. <http://www.rada.gov.ua> – офіційний сайт Верховної Ради України;
2. <http://supreme.court.gov.ua> – офіційний сайт Верховного Суду;
3. <http://www.echr.coe.int> – сайт Європейського суду з прав людини;
4. <http://www.gp.gov.ua/ua/index.html> – офіційний сайт Офісу Генерального прокурора;
5. <http://www.ombudsman.gov.ua> – офіційний сайт Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;
6. <http://www.reyestr.court.gov.ua> – Єдиний державний реєстр судових рішень України;
7. <http://court.gov.ua/fair> – офіційний сайт судової влади України;
8. <http://www.ssu.gov.ua> – офіційний сайт Служби Безпеки України;
9. <http://www.npu.gov.ua> – офіційний сайт Національної поліції України;
10. <http://nabu.gov.ua> – офіційний сайт Національного антикорупційного бюро України